

ΣΑΒΒΑΤΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ.

ΤΕΥΧΟΣ Α'. Ἀριθ. 17.

Σάββατον 28/9 Νοεμβρίου 1878.

Τιμὴ 3 χαρτόγρασα.

Κωνσταντινούπολις, 27/8 Νοεμβρίου.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΔΩΝ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

(Συνέχεια ἴδε ἀριθ. 16).

Ἐχόντες, ὡς ἐν τῷ ἐμπροσθεν εἰδείχθη, ἐξειδικασμένην καὶ πατρικὴν μέριμναν καὶ φροντίδα ὑπὲρ τῶν ἀπανταχοῦ Χριστιανῶν οἱ Ἀπόστολοι εὐκότως ὠνόμαζον τούτους «τέκνα αὐτῶν ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ» καὶ εἰλόουν ὅτι διὰ τοῦτο ἐκέχτητο ἐν τῷ πιστοῖς καὶ πατρικὰ δικαιώματα, ἅτινα οἱ πιστοὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀναγνωρίζωσι καὶ ἐπομένως νὰ ἐκπληρῶσιν. Ἐκ τούτων ὁμιλούμενος ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸ πρότερον αὐτοπροαιρέτως γινόμενον ὑπὸ τῶν πιστῶν, ἤτοι τὰ προσφερόμενα καὶ χορηγούμενα χρήματα ἢ πράγματα διδάσκει ἐναργῶς, ὅτι εἶναι ὀφειλόμενον ὑπὸ τῶν πιστῶν καθήκον καὶ χρέος, διότι, ὡς ἀποδεικνύει αὐτοῖς, οὐδεὶς ποτε στρατεύεται ἰδίᾳ ὀφωνίᾳ, οὐδεὶς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει, ὡς καὶ οὐδεὶς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει. Ἐπιτείνων δὲ τὴν ἀπόδειξιν ταύτην ἐπιφέρει: «Οὐκ ἴδατε, ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προτεθεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; Οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τῷς τὸ Εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ζῆν» (Α' Κορινθ. 9', 7—15). Ἀλλὰ καὶ οἱ πιστοὶ ἀπέταντι τῆς ἐγνωσμένης, καὶ πατρικῆς μερίμνης καὶ φροντίδος, τῶν ἀνθρώπων κόπων καὶ μόχθων τῶν Ἀποστόλων, ἅπαντες, εἶναι βέβαιον, ἐπιλοτιμοῦντο νὰ ἐκπληρῶσι τὸ υἱικὸν τοῦτο καθήκον τῆς τῶν Ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων διατροφῆς καὶ συντηρήσεως, συνεισφέροντες τὸ κατ' αὐτοῖς ἐπαρκῶς. Συνεισφέρον δὲ οἱ πιστοὶ, καὶ μάλιστα οἱ κατὰ διαφόρους τόπους διεσπαρμένοι καὶ παροικούντες, οὐ μόνον ὑπὲρ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ἀπάσης τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀδελφότητος, ἀποπέλλοντες τὰς προσόδους καὶ τὰς χορηγίας

ταύτας ἢ διαχειρὸς τοῦ ἑαυτῶν Ἀποστόλου, ἢ δι' ἄλλων πιστῶν ἀδελφῶν. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐν καιρῷ τῶν ἀποστολικῶν αὐτοῦ περιποδῶν ἐπισκεπτόμενος τὰς διαφόρους Ἐκκλησίας, οὐ μόνον προσέτρεπεν, ἀλλὰ καὶ προσέταττεν, ἵνα τακτικῶς καθ' ἑκάστην κυριακὴν ἕκαστος τῶν πιστῶν κατατίθῃσι παρ' ἑαυτῷ, θησαυρίζων ὅ,τι ἂν εὐδοῖται καὶ προαιρητῆται, χρηματικὴν δηλονότι ἐλεημοσύνην, ἣν ὁ Ἀπόστολος λογίαν καλεῖ, ὑπὲρ τῶν ἀγίων, ὑπὲρ τῶν Ἀποστόλων δηλονότι, ὑπὲρ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἄλλων πιστῶν ἀδελφῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἱερουσαλὴμ. Παραγγέλλων δὲ, γράφει ταῦτα κατὰ λέξιν: «Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὡς περ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. Κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τίθετω, θησαυρίζων ὅ,τι ἂν εὐδοῖται: ἵνα μὴ, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὐς εἴαν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ. Ἐὰν δὲ ἦ ἄξιον τοῦ κάμει πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται» (Α' Κορινθ. 16', 1—6. πρὸς Πράξ. 11', 29, 30. κδ', 17. Ρωμ. 12', 25. Β' Κορινθ. 4', 4. 8', 1—5. Γαλατ. 6', 10).

Καὶ ὅμως πάλιν αὐτὸς ὁ θεοφόρος Παῦλος, μολονότι οἱ κόποι καὶ οἱ μόχθοι ὡς καὶ ἡ ἀκρεβестаτὴ ἐκπλήρωσις τῶν ἀποστολικῶν καὶ ποιμαντορικῶν αὐτοῦ ὑποχρεώσεων ὑπὲρ τῶν πιστῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ὧν ἐπαξίως θεῶθεν προίστατο, παρεῖχεν αὐτῷ πλήρεις καὶ ἀδιαφιλονείκτους τὸ δικαίωμα τοῦ διατρέφεσθαι καὶ συντηρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, μολονότι ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς, ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο κέκτηται αὐτὸς καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ πράγματός ὡς Ἀπόστολος, διδάσκαλος καὶ ἐπίσκοπος αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν παραγγελλμάτων τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, τοῦ ἄριστα περὶ τῶν ἱερέων προνοήσαντος, καὶ ἐξ

ἐν τολῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐχ ἦττον ὅμως αὐτὸς δὲν ἤθελε νὰ ἐξασκήσῃ δι' ἑαυτὸν τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ διατροφεὺς καὶ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ διὰ τῆς προσεπιχορηγήσεως μέσων καὶ προσόδων ἀλλοτρίων (Α', Κορινθ. θ', 6—15 Β', Θεσσαλ. γ', 9). «Ἐγὼ δὲ, λέγει κατ' ἐπιανάληψιν, οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων» (αὐτ.). Προετίμα δὲ μᾶλλον νὰ ἐργάζηται καὶ νὰ μετέρχεται ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ τὸ πρότερον αὐτοῦ ἐπάγγελμα, τὸ τοῦ σκηνοποιοῦ, νύκτα καὶ ἡμέραν, ἐκ δὲ τῶν ὠφελιμάτων καὶ τῶν προσόδων τῆς ἐργασίας ταύτης νὰ διατρέφῃ καὶ νὰ συντηρῇ οὐ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἑαυτοῦ ἀκολουθοῦντας καὶ συνεργοὺς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, παντάπασιν μὴ ἐπιθυμῶν νὰ παρενοχλήσῃ ἢ νὰ ἐπιβαρύνῃ ποτέ τινα τῶν πιστῶν. «Ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπιθύμητα», ἔλεγεν ἀποχωριζὼν τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἑρσίων. «Αὐτοὶ δὲ γινώσκετε, ὅτι ταῖς χρεῖαις καὶ τοῖς οἷσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί» (Πράξ. κ', 33, 34). Τὰ αὐτὰ ὡσαύτως ἔγραψε πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς. «Μνημονεύετε, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον. Νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκρηξάμεν εἰς ὑμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ» (Α', β', 9). Καὶ πάλιν. «Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠπακτίσαμεν ἐν ὑμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐράγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν» (Β' Θεσσαλ. γ', 7, 8). Ἀλλὰ ταῦτα πάντα εἰς ἀπαδείξιμα τῆς τελειότητος καὶ ὑπερφυῶς αὐταπαρνήσεως, τοῦ ζήλου, τῆς ἀρροιώσεως καὶ τῆς ἀκτιμωσύνης τοῦ θεοβόητου Παύλου!

Καὶ τοι μοναδικὸν ἀληθῶς καὶ τελειότατον τὸ παράδειγμα τῆς ἀρροιώσεως καὶ ἀκτιμωσύνης τοῦ μακαρίου Παύλου καὶ ἐπομένως προτιμητέον, εἰ δυνατόν, οὐχ ἦττον τό γ' ἐφ' ἡμῖν ἀκολουθεῖται μετὰ τῆς μετ' αὐτὸν καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τὴν ἑτέραν αὐτοῦ γνώμην καὶ διδασκαλίαν, τὴν ἐπίσης ὁρθήν, ἀληθῆ καὶ εὐαγγελικὴν, καθ' ἣν ἀναγνωρίζεται ὡς ὀφειλόμενον πάντων τῶν πιστῶν χρέος τὸ διατρέφειν καὶ συντηρεῖν τὸν κλήρον αὐτῶν. Καθὰ δὲ ἔγραψε καὶ παρήγγελε πρὸς τοὺς Κορινθίους ὁ μακάριος Παῦλος, οὕτω καὶ εἶδει γενέσθαι, ἐμελλε δηλονότι ἢ γνώμην αὐτοῦ αὐτῆ φυσικῶς νὰ ἐπικρατήσῃ, ἢ ὑπὲρ τοῦ κλήρου φρονεῖς τῶν πιστῶν, διότι ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀσθένεια δὲν ἐπίτρεπε προφανῶς τοῖς πολλοῖς ἐκ τοῦ

κλήρου νὰ ἀποβῶσιν ὅμοιοι κατὰ πάντα τοῦ Παύλου ὡς πρὸς τὴν τελειότητα διὰ τε ἄλλα καὶ διότι αἱ περιστάσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ ἀνάγκαι τοῦ κλήρου παρίσταντο πολλῶν διαφόρων. Πρὸς τούτους δὲ σημειωτέον καὶ ταῦτα, ἅτινα συνηγοροῦσιν ἰσχυρῶς εἰς τὴν ἐπισυμβῆσαν ἐπικρατήσιν τῆς συμφωνοῦς πρὸς τὴν ἀνθρωπίνῃ ἀσθένειαν γνώμης τοῦ μακαρίου Παύλου. Ἀφ' ἐνὸς μὲν δηλαδὴ, ὡς περὶ τινὲς τῶν μακαρίων Ἀποστόλων, οὕτω καὶ πολλοὶ τῶν συγχρόνων αὐτοῖς πρεσβυτέρων καὶ ἐπισκόπων καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς διαλαμπάντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἱερῶν ἐκ τοῦ κλήρου ἀνδρῶν ὑπῆρξαν οἰκογενειάρχαι, ὡς ἐγγαμοὶ κατὰ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ αὐτοῦ μακαρίου Ἀποστόλου (Α', Τιμοθ. γ', 2, 4, 5), καλῶς οἰκονομοῦντες τὸν ἴδιον οἶκον καὶ τῆς ἰδίας οἰκογενείας ἢ ἐκκλησίας πατρικῶς προϊστάμενοι. Ἀφ' ἑτέρου δὲ, προϊόντος του χρόνου, περιετέλλετο τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς θεμελιώσεως τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ Ἐκκλησίας ἐπικρατήσαν ἔθος τοῦ ἔχειν τὰς κτήσεις καὶ τὰ ὑπάρχοντα κοινὰ, μέχρις οὗ παντελῶς ἐξέλιπε. Καὶ τοῦτο δὲ σημειωτέον, ὅτι μετ' οὐ πολὺ, διαδοθείσης τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ ἐξαπλωθείσης πανταχοῦ ἀνὰ τὸν τότε γνωστὸν κόσμον ἀπὸ τῶν μεγαλοπόλων εἰς τὰς πόλεις, ἐκ τούτων δὲ εἰς τὰς κώμας καὶ εἰς τὰ χωρία, ἐπηύξησε φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν καὶ τοῦ ἐπιλοῦπου χριστιανικοῦ κλήρου. Ἔδει δὲ πάντως καὶ οἱ ἀπανταχοῦ πιστοὶ προθυμότερον νὰ συνεισφέρωσιν ὑπὲρ τούτου κατὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν καὶ τὰς πραγματικὰς τοῦ κλήρου ἀνάγκας. Καὶ πράγματι οἱ πιστοὶ τότε δὲν ὀλιγόρησαν ποσῶς οὐδ' ἐπελάθοντο ποτε τοῦ καθήκοντος τούτου πρὸς τὸν κλήρον.

Συνεισέφερον λοιπὸν πρὸς τὴν διατροφήν, τὴν ἀξιοπρεπῆ συντήρησιν καὶ τὴν προτήκουσαν περίθαλψιν τοῦ ἑαυτῶν κλήρου οἱ κατὰ τόπους πιστοὶ, οὐχὶ μὲν τοσοῦτο χρηματικὰς προσόδους καὶ χορηγίας, ὅσον θαυμάσιος προσφοράς σίτου, οἴνου, ἐλαίου, γάλακτος, θυμιάματος καὶ ἄλλων τοιούτων, πλουσίας ἀπαρχὰς παντοίων καρπῶν καὶ ὀπωρῶν, προβάτων, πτηνῶν καὶ ζώων, καὶ πολλὰκις ἀκίνητα κτήματα καὶ ἄλλα πράγματα. Ἐπίσης προσέφερον πλοῦσια φιλοδορήματα, ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν καὶ προαίρεσιν· ἐνὶ λόγῳ συνεισέφερον ὁμολογοῦμένως τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ κλήρῳ οὐκ ἐγκαταρρήνητον κινήτην καὶ ἀκίνητον περιουσίαν. Ἐκ πάντων τούτων, τινὰ μὲν, οἶον τὸ ἔλαιον, ὅπερ ἐχρησίμευεν εἰς τὴν λυχνίαν καὶ τὸ θυμίαμα ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἁγίας προσφορᾶς, προσέ-

φέροντο ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν πιστῶν εἰς τὸν ναὸν πρὸς τὸ θυσιαστήριον. «Μὴ ἐξὸν δ' ἔστω, λέγει ὁ ἀποστολικὸς κανὼν, προσάγεσθαι τι ἕτερον πρὸς τὸ θυσιαστήριον, ἢ ἔλαιον εἰς τὴν λυχνίαν καὶ θυμίαμα τῷ καιρῷ τῆς ἁγίας προσφορᾶς (Καν. 3). Προσέτι δὲ προσήγοντο καὶ τινες ἀπαρχαὶ ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, οἶον σταφυλαὶ πρὸς εὐλογίαν. Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν προσκομιζομένων ἀπεστελλόντο εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐπισκόπου. «Ἡ ἄλλη πᾶσα ὀψώρα εἰς οἶκον ἀποστελλέσθω, ἀπαρχὴ τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, ἀλλὰ μὴ πρὸς τὸ θυσιαστήριον. Δὴ λον ὡς ὁ ἐπίσκοπος καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐπιμερίσσοσι τοῖς διακόνοις καὶ τοῖς λοιποῖς κληρικοῖς» (Καν. 4). Αὐτὰ ταῦτα οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι νομοθετοῦσι καὶ παραγγέλλουσι πρὸς τοὺς πιστοὺς καὶ ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἀποστολικαῖς διατάγματις. ἐν αἷς, ἀρῶ συστήσωσι τοῖς πιστοῖς τὸν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ὀφειλόμενον σεβασμὸν καὶ τὴν τιμὴν, ἐπιφέρουσι. «Ἐπὶ τὸν ἐπίσκοπον στέργειν ὀφείλετε (οἱ πιστοὶ) ὡς πατέρα, . . . τοὺς καρποὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ὑμῶν εἰς εὐλογίαν ὑμῶν προσφέροντες αὐτῷ, τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν καὶ τὰς δεκάτας ὑμῶν καὶ τὰ ἀραιρέματα ὑμῶν καὶ τὰ ὄσπρα ὑμῶν δίδόντες αὐτῷ ὡς ἱερῷ Θεοῦ, ἀπαρχὴν σίτου, οἴνου, ἐλαίου, ὀψώρας, ἐλαίας καὶ πάντων, ὧν Κύριος ὁ Θεὸς ἐπιχορηγεῖ ὑμῖν» (βιβλ. Β', κεφ. λδ'). Καὶ εὐθὺς ἀκολουθεῖ· «Χρὴ δὲ ὑμᾶς (τοὺς πιστοὺς) γινώσκειν, ὅτι, εἰ καὶ ἐξῆρσάτω ὑμᾶς ὁ Κύριος τῆς δουλείας. . . οὐ δέηται καὶ τῶν εισφορῶν ὑμᾶς ἡλευθέρωσεν, ὧν ὀφείλετε τοῖς ἱερεῦσι καὶ τῶν εἰς τοὺς δεσμένους εὐποιῶν. Οὕτως οὖν ποιήσεις τὸ, ὡς ὁ Κύριος διετάξατο καὶ δώσεις τῷ ἱερῷ τὰ ὀφειλόμενα αὐτῷ, ἀπαρχὴν ἄλωνος καὶ λινοῦ καὶ περὶ ἁμαρτιῶν ὡς μερίτη Θεοῦ καὶ τῶν δεσμένων καθάρσεως καὶ παρητήσεως (αὐτ. κεφ. κς', πρῶ. βιβλ. Ζ', κεφ. κθ', Η', κεφ. λ').

Πράγματι εὐπειθῶς οἱ πιστοὶ ὑπακούοντες εἰς τὰς σεβαστὰς ταύτας τῶν μακαρίων Ἀποστόλων διατάξεις καὶ παραγγέλιας ἐνόμιζον καθήκον αὐτῶν ἱερώτατον προσάγειν τὰς ἀπαρχὰς τῶν κόπων αὐτῶν τῷ Θεῷ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ πρὸς διατροφήν τοῦ κλήρου. Περὶ τῆς τακτικῆς τῶν ἀπαρχῶν ἐπιχορηγήσεως ἔχομεν μαρτυρίας οὐ μόνον τὰς ἀνωτέρω τῶν ἀποστολικῶν κανόνων καὶ διαταγῶν, ἀλλὰ καὶ ἀρχαιοτάτων ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων καὶ ἁγίων Συνόδων. Οὕτως ὁ Εἰρηναῖος λέγει, ὅτι ὁ Κύριος προσέταξε τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ μαθηταῖς ὅτι «ὀφείλουσι προσ-

άγειν τῷ Θεῷ τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἔργων αὐτῶν» (Κατὰ αἰρέσ. βιβλ. δ', κεφ. 32 καὶ 34). Καὶ ὁ Ἰριγίνης δὲ, γράφων κατὰ Κέλσου, λέγει τάδε· «Κέλσος μὲν δαιμονίως ἀνατιθέσθαι βούλεται· ἡμεῖς δὲ τῷ εἰπόντι, βλαστησάτω ἢ γῆ βοτάνην χόρτου, σπείρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ζύλον κάρπιμον ποιῶν καρπὸν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς· Ἦι δὲ τὰς ἀπαρχὰς ἀποδίδομεν, τοῦτο καὶ τὰς εὐχὰς ἀναπέμπομεν, ἔχοντες ἀρχιερεῖα μέγαν, διελυθητότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ» (Κατὰ Κέλτ. βιβλ. η'). Ἡ ἐν Γάγγρα δὲ Σύνοδος, ἐλέγγουσα τοὺς περὶ τὸν Εὐστάθιον αἰρετικούς, διότι «καρποφορίας τὰς ἐκκλησιαστικὰς, τὰς ἀνέκαθεν διδομένας τῇ Ἐκκλησίᾳ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς σὺν αὐτοῖς, ὡς ἁγίους τὰς διαδόσεις ποιούμενοι» (Ἐπιστ. τῆς Συνόδου), ἐθέτισε τοὺς ἀκολουθῶντας δύο κανόνας. Λιὰ τούτων δὲ ἀπαγορεύει μετὰ ἀναθέματος εἰς πάντα τοῦ νὰ λαμβάνῃ αὐτονομίως τὰς προσαγομένους τῷ Θεῷ καρποφορίας καὶ ἀπαρχὰς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνευ τῆς γνώμης τοῦ ἐπισκόπου. «Εἴ τις καρποφορίας ἐκκλησιαστικὰς ἐθέλοι λαμβάνειν ἢ δίδοναι ἕξω τῆς Ἐκκλησίας παρὰ γνώμην τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ ἐχειρισμένου τὰ τοιαῦτα, καὶ μὴ μετὰ γνώμης αὐτοῦ ἐθέλοι πράττειν, ἀνάθεμα ἔστω» (Καν. 7 καὶ 8). Καὶ ὁ Γρηγόριος δὲ ὁ Θεολόγος ἀναφέρει περὶ τῶν ἀπαρχῶν λέγων· «Ἀπαρχὰς ἄλωνος· τε καὶ ληνῶν καὶ τέκνων τοὺς ἀληθῶς φιλοτέκνους ἀνατιθέσθαι Θεῷ δίκαιόν τε καὶ ὅσιον» (Ἐπιστ. 80). Ἐὼν προσηγορευμένων δὲ ἀπαρχῶν μνημονεύει καὶ αὐτῆ ἐπιτῆ ἐν Καρθαγένη συγκροτηθεῖσα τῷ 418 Συνόδῳ, ἥτις νομοθετοῦσα ἀπαγορεύει, «Ἰνα ἐν τοῖς ἁγίοις (μυστηρίοις) μηδὲν πλεόν τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου προσενεχθῆι, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος παρεδωκεν. . . Ὅριζει δὲ, «Μηδὲν πλεόν ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς προσφερέσθω ἢ ἀπὸ σταφυλῶν καὶ σίτου» (Καν. λζ' ἢ μδ'). Ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται τρανῶς, ὅτι τὸ ἔθος τοῦ προσφέρειν ἀπαρχὰς εἰς τὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας ἢ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐπισκόπου ἦτο ἀρχαιότατον καὶ οὐκ ὀλίγον συνεισέφερον εἰς τὴν ἀξίωσιν τῶν προσόδων καὶ τῶν εισοδημάτων τοῦ κλήρου. Αἱ κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα μετὰ Χριστὸν, τὸν ἀποστολικὸν λεγόμενον, ὑπὸ τῶν πιστῶν χορηγοῦνται εἰσοφαὶ καὶ πρόδοσι εἰς ἀπαρχὰς καὶ ἄλλας προσφορὰς νῦν μὲν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νῦν δὲ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐπισκόπου προσαγομέναι, ἐξηκολούθησαν ἀπαράλλακτως, μᾶλλον δὲ μετὰ πλείονος τῆς ζήσεως καὶ τῆς προθυμίας τελούμεναι καὶ ἐφετῆς εἰς τοὺς

λυφθέντων τ'άφων. Ἐν τῇ περισπουδαστῇ ταύτῃ πραγματείᾳ, ἧς καὶ προφορικῶς ἀπαγγελλομένης αὐτῆ-
κος ἐγενόμην καὶ ἔκτυπον ἤδη ἀνέγνων αὐτὴν μετὰ
πολλῆς προσοχῆς, ὁ σοφὸς τῆς ἀρχαιολογίας καθηγη-
τῆς, ἀνερευνήσας πάντα τὰ εἰς τὴν σκοτεινὴν ταύτην
ὑπόθεσιν ἀναγόμενα μετὰ τινος ἐπιφυλάξεως ἐπιβαλ-
λομένης ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ πράγματος, κατέ-
ληξεν εἰς τὸ ὅλως ἀπροσδόκητον συμπέρασμα ὅτι οἱ
τάφοι τῶν Μυκηναίων καὶ τῆς Σπάτας καὶ πάντα τὰ
ἐν αὐτοῖς ἀνακαλυφθέντα εἰσὶν οὐχὶ ἑλληνικὰ, ἀλλὰ
βαρβαρικὰ καὶ δὴ καρικὰ, μηδὲν ἔχον ἑλληνικοῦ
πνεύματος περιέχοντα καὶ εἰς τὴν ΙΑ' π. Χ. ἑκατονταε-
τηρίδα ἀνήκοντα καὶ ἐπομένως σύμφωνα καὶ ὅμοια
πρὸς τὰ ἐν τοῖς νήσοις.

Εἰλικρινῶς ὁμολογῶν ὅτι ἡ ἀπόφανσις αὕτη καὶ
κρίσις τοῦ κ. Kehler ἐφάνη μοι λίαν τολμηρὰ καὶ
ὄλως μονομερῆς καὶ ἐκλόνησέ μοι τὴν περὶ τοῦ
πράγματος σχηματισθεῖσαν πεποιθήσιν, εὐλόγως ἀ-
νέμενον ἕως ἄν τις τῶν σοφῶν τοῦ Πανεπιστημίου
καθηγητῶν, ἢ τῶν εἰδικῶς παρ' ἡμῶν ἀρχαιολογούντων
γράφῃ τι εἴτε πρὸς ἐπιδοκιμασίαν εἴτε πρὸς ἀνα-
σκεινὴν τῆς ὑπὸ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ ἐξελεχθείσης
παρ' ἡμῶν κρίσεως, ὅπως ἐντεῦθεν ἢ ἐνισχύσω τὴν
κλονισθεῖσαν πεποιθήσιν μου ἢ ἐξαγάγω ἐμαυτὸν
τῆς πλάνης καὶ ἀπάτης. Ἄλλ' ἐπειδὴ δυστυχῶς
μέχρι τοῦδε οὐδεὶς τῶν ὑπὲρ τὰ πενήτηντα ἔτη
γεγονότων ἔκρινεν ἄξιον νὰ ἐκπληρώσῃ τοῦτο τὸ
πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν πατρί-
δα ὀφειλόμενον καθήκον, καίπερ μὴ ἀσχολούμενος
εἰδικῶς περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν μηδὲ τοῦ ἀπαι-
τουμένου χρόνου εὐπορῶν, ὑπολαμβάνω εὐκαιρῶν
καὶ χρήσιμον ἐν ταυτοῖς νὰ ὑποβάλω τῇ σοφῇ κρίσει
τοῦ κ. Köhler ἀντιρρήσεις τινὰς καὶ ἐνστάσεις κατὰ
τοῦ μονομεροῦς συμπεράσματος αὐτοῦ.

Ἀπρηξαιωμένην ἤδη θεωρῶν τὴν γνώμην, ἣν
ἐξ ἑνὸς μὲν ὁ μέγας τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης
ἀρχιτέκτων Βιγκελμάνος κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα
διετύπωσεν ὅτι ἡ τέχνη ἐγενήθη τε καὶ ἀνεπτύχθη
ἐν Ἑλλάδι ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πάσης ξένης ἐπιρροῆς,
πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποῖου δικαίως οἱ σοφοὶ Γερμανοὶ
κατ' ἔτος πανηγυρίζουσι πανταχοῦ τὰ γενέθλια, ἐξ
ἐτέρου δὲ καὶ ὁ ἀείμνηστος Μύλλερὸς τὴν αὐτὴν πε-
ρίπου δοξασίαν ἐπέσβευσεν ὅτι οὐδεμία ἐπιρροὴ καὶ
ἐπενέργεια τῆς Ἀνατολῆς ἐπέδρασε ἐπὶ τῶν παν
αρχαίων τῆς Ἑλλάδος κατοίκων, ἀλλὰ τὰ πάντα
ἀπ' ἐκυτῶν ἐδημιουργήσαν αὐτοὶ, καὶ πάντῃ ἀνε-
πίστατον ὑπολαμβάνων τὴν ἐναντίαν τούτων γνώ-
μην ὅτι τὰ πάντα ξένα ἐν Ἑλλάδι καὶ ξενικῶς φέ-

ρουσι τύπους, ἀδισταχῶς πιστεύω συμφώνως τοῖς
συμπεράσματι τῆς ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις γενο-
μένης προόδου ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιστήμῃ ὅτι ἡ
ἀλήθεια ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο ἀκροτήτων κεῖται.

Ἐκ ταύτης τοίνυν τῆς ἀπόψεως ὁρμώμενος ἐν
πρώτοις παρατηρῶ ὅτι ὁ κ. Kehler, ἀποφηνάμενος
ὅτι οἱ τῶν Μυκηναίων καὶ τῆς Σπάτας τάφοι καὶ
πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς εὑρεθέντα μνημεῖα ἀνατολικά
εἰσι, βαρβαρικὰ καὶ ὠρισμένως καρικὰ, οὐδεμίαν
νέαν καὶ οἰκείαν ἐξήνεγκε κρίσιν, ἀλλ' ὄλως ξένην
καὶ ἄλλοτριαν πρὸ αὐτοῦ δημοσίᾳ γνωστήν διὰ τοῦ
τύπου γενομένην σφετεριτάμενος, ἀπέφυγε νὰ μνη-
μονεύτῃ ἐν τῇ ἐκτυπωθείσῃ ἐκθέσει τοῦ τὴν πρωτο-
βουλίαν καὶ προτεραιότητα ἐπ' αὐτῆς ἔχοντος Fh.
Fligier, ὅστις γινώσκει τοῦ πράγματος λαθῶν ἐκ τῆς
ἐξ Ἀθηνῶν εἰς τὴν γερμανικὴν ἐφημερίδα *D. Reichs
Anseuer* διαδιδασθείσης καὶ ἐν τῇ Ἐφημερίδι
τῆς Αὐγούστης ἀναδημοσιευθείσης ἀναποκρί-
σεως, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος φίλου τινὸς ἐσπευτε
δημοσιεύσῃ ἐν τῇ αὐτῇ Ἐφημερίδι τῆς Αὐγού-
στης ὅτι αὐτῷ ἀνήκει ἡ πρωτοβουλία καὶ προτεραι-
ότης τοῦ τοιοῦτου χαρακτηρισμοῦ τῶν ἐν Μυκήναις καὶ
Σπάτῃ ἀνακαλυφθέντων καὶ οὐχὶ τῶ κ. Köhler,
ὅστις ὄφειλε νὰ μνημονεύσῃ τοῦ πρὸ αὐτοῦ, τὴν
αὐτὴν ἀποφηνάμενον γνώμην. Ἴνα δὲ μὴ παρεξη-
γηθῶσιν οἱ λόγοι μου, παρατίθημι ἐνταῦθα περι-
κοπήν τῆς διατριβῆς τοῦ κ. Lh. Fligier αὐτοεξεί
ἔχουσαν οὕτως «*Dass Prof. Kehler die Funde von
Mykenä dem Stamme der Karer zuschreibe, welche in der Zeit des 2 Jahrtausends v. Chr. die Inseln des Aegäischen Meeres und die Küsten von Griechenland besiedelten (Es wird nun am Platze sein daran zu erinnern dass an diese kleinasiatischen Stämme und ihren Einfluss auf Kunst und Kultur der späteren Griechen bereits Fh. Fligier . . . gemanht hat und diesem somit in dieser Frage die Priorität vor Herrn Kehler zusteht). Ueberzeugend hat derselbe . . . den Einfluss und die Bedeutung der kleinasiatischen Stämme der Phryger, Lyder, Karer, Lykier auf die Besiedelung der Inseln des Aegäischen Meeres, sowie des unter gleicher Breite liegenden Festlandes nachgewiesen.*»

Εἰ δ' ἐν γινώσκῃ, ὅπερ ἀπίστευτον φαίνεται μοι,
ὁ κ. Köhler ἀπεσιώπησε τὸ πρᾶγμα, ἢ ἐν ἀγνοίᾳ,
μένει μοι ἄδηλον. Ὅπως δὲ ποτε ὄλως γράφων περὶ
τοσοῦτον σπουδαίου ζητήματος ἀναντιρρήτως ὄφειλε
νὰ γινώσκῃ ὅσα πρὸ ὀλίγων μηνῶν εἶγε γράψῃ ἀνὴρ

συμπαιριώτης καὶ ἐπιστήμων ἐν ἐθνογραφικῇ συγ-
γράμματι περὶ τῶν παναρχαίων κατοίκων τῆς Ἑλ-
ληνικῆς χερσονήσου καὶ λαθῶν ὑπ' ὄψιν τὰ εἰς τὸ
προκείμενον ζήτημα ἀναγόμενα ἢ νὰ παραδεχθῇ
τὴν κρίσιν αὐτοῦ ὡς ὀρθὴν καὶ σύμφωνα τῇ ἐκυτοῦ,
ἢ τούναντίον νὰ ἀνασκευάσῃ αὐτήν.

Μίαν δὲ μόνην διαφορὰν παρατηρῶ μεταξὺ αὐτῶν
ἦτοι ὅτι ὁ μὲν Fligier ἀπονέμει τὰ μνημεῖα εἰς
πολλὰ τῆς Ἀνατολῆς φύλα, τοὺς Φρύγας, τοὺς Λυ-
δοὺς, τοὺς Κῆρας καὶ τοὺς Λυκίους, πάντες οἰκί-
σαντες ἐν ταῖς νήσοις καὶ τοὺς παρακειμέναις παρα-
λίαις τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ κ. Köhler ἀποκλειστικῶς
μόνον τοῖς Κερσί. Δεύτερον δὲ ἐν συνειδήσει ὁμολο-
γῶ ὅτι ἡ γνώμη αὕτη, ἐριδιόμηνη ἐπὶ τῆς μυθολο-
γίας, τῆς ἀντιφαικούσης παραδόσεως καὶ ἐπὶ ἀσθε-
νεστάτων ἱστορικῶν εἰκασίῶν, φαίνεται μοι λίαν
τολμηρὰ, εἰς τὴν ἐτέραν τῶν ἀκροτήτων ἀνίκουσα,
πόρρω τῆς ἀληθείας ἀπέχουσα καὶ ἐπομένως μὴ δυ-
ναμένη νὰ φέρῃ τὴν σφραγίδα καὶ τὸ κύρος ἐπιστη-
μονικῆς ἀξίας, ἀνακρινθητέους ἀπαιτούτης ἀπο-
δείξει.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΑΓΓΛΟΥ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΥ ΕΝ ΑΦΓΑΝΙΑΙ.

Ἡ ἀκόλουθος πραγματεία, ἀνάλυσις ἡμε-
ρολογίου ἄγγλου αἰχμαλώτου ἐν Ἀφγανίᾳ,
ἐγράφη τῷ 1843 ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ δημοσιο-
γράφου John Lemoine, ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ἡ
ἀναδημοσίευσίς αὐτῆς δύναται νὰ ἔχῃ πολὺ
τὸ διάφορον καὶ σήμερον ἐτι, ὅτε ὁ κόσμος ἔχει
τὰ βλέμματα ἐστραμμένα πρὸς τὴν χώραν
ἐκείνην.

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο, ὡς ἐν ἀρχῇ λέγει ὁ
κ. Λεμοάν, γραφέν ἐπὶ τὸν ποταμὸν *Babu-
lānos*, εἶναι περιγραφὴ δεινοπαθημάτων, ὧν
ἐπίσης μετέσχεν ὁ ἀριγούμενος αὐτῷ ἄγγλος
αἰχμαλώτος κ. Eyre.

Εὐκόλον πάντοτε εἶναι τὸ λέγειν μετὰ τὰ γεγο-
νότα τί εἶδει γενέσθαι πρὸς πρόληψιν αὐτῶν· ἀλλ'
ὅπως δὲ ποτε ἀδύνατον νὰ μὴ ἀποδεχθῶμεν ὅτι οἱ
ἄγγλοι ἤθελον ἀπαρῆγει τοιοῦτον ὄλεθρον, εἰν μὴ
αὐτοὶ οὗτοι μετ' ἀκατανόητου ἀνικανότητος καὶ
τυρώσεως ἐβάνον εἰς τὸν ὄλεθρον τούτου. Καὶ
πρῶτον μὲν ἠπατήθησαν νομίσαντες ὅτι ἤθελον δυ-
νηθῆναι νὰ τηρήσωσι τὴν χώραν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν
αὐτῶν οὕτως εὐκόλως, ὅπως καὶ κατέλαβον αὐτὴν

πειθόμενοι εἰς τὴν εὐνοίαν τῶν κατοίκων. Δεύτερον
δὲ ὁ λόφος Keane, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας ταύ-
της, ἐσπευτε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀγγλίαν, ἐν ἂν ὁλοκαύση
τῶν ἐπιδοκίμουσιν αὐτῷ τιμῶν ἐπὶ τῇ κτηθείσῃ
δόξῃ. Οὗτος ἀπεργόμενος ἐκ Καβούλ ἔλαβε μετ' αὐτοῦ
καὶ μέρος τοῦ στρατοῦ, ἐλαττώσας οὕτω τὸν στρα-
τὸν τῆς κατοχῆς εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ,
χωρὶς μηδεμίαν νὰ λάβῃ πρόνοιαν ἵνα ἐκασφαλίσῃ
διὰ γραμμῆς στρατιωτικῶν φρουρῶν τὴν μετὰ τῆς
Ἰνδικῆς συγκοινωνίαν. Ἦτο δὲ προφανέστατον ὅτι ὁ
στρατὸς τῆς κατοχῆς ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον ἐμελλε
κατ' ἀνάγκην νὰ πορίζηται τὰ ἐφόδια ἐκ τῆς Ἰν-
δικῆς. Ἄλλ' ἡ ἀπὸ Καβούλ εἰς Φερειζέπορ, τὸν πρῶτον
ἀγγλικὸν σταθμὸν, ἀπόστασις ἦτο 600 μιλίων, καὶ ἐπὶ
τῆς γραμμῆς ταύτης εὑρίσκοντο τότε Πουζάπ, ἐπὶ τοῦ
ὁποῖου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρούγγεν-Σίγγι οἱ ἄγγλοι
δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ βασιτεῦσιν, καὶ αἱ ἀδιάδικ-
τοι πόροδοι, αἵτινες ἐμελλον νὰ γείνωσι τάφος αὐτοῦ.

Ὅτε ὁ ἄγγλος στρατηγὸς ἦλθε κατὰ ἀπρίλιον τοῦ
1841 νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ,
εὗρεν αὐτὸν ἀπομαμονωμένον ἐν μέσῳ χώρας κατ'
ἐπιφάνειαν ἡσύχου καὶ ὑποταταγμένης, ἀλλ' ἦτις ἐν
μόνον σημείον ἀνέμενε πρὸς ἐξέγερσιν. Ἡπατήθη δὲ
καὶ οὗτος, ὡς ὁ προκατόχος αὐτοῦ, ἐκ τῆς δολικῆς
ταύτης γαλήνης καὶ ἐγένετο τὸ θῆμα αὐτῆς. Καὶ
αὐτοὶ δὲ οἱ ἄνδρες, οἵτινες ὄφειλον νὰ γινώσκωσι
τὸν χαρακτῆρα τοῦ κατακτηθέντος λαοῦ, ὁ σίρ Οὐί-
λιαμ Μάκ-Νάγτεν (Mac Naghten), ὁ σίρ Ἀλέ-
ξανδρος Βουρνέ (Burnes) καὶ ὁ ταγματάρχης Πότ-
τιγγερ (Pottiger), καὶ οἱ τρεῖς γνωστότατοι ἐν Ἀσίᾳ,
ἐξηπατήθησαν ἐκ τῆς ὑπόουλου ταύτης ἡσυχίας.
Ἀφῆκαν τὴν ἀνταρτίαν νὰ σχηματισθῇ καὶ ναῦ-
ξήσῃ σχεδὸν ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτῶν χωρὶς νὰ ζητή-
σωσιν ἐν ἀρχῇ τὴν καταστολὴν αὐτῆς· ὅτε δὲ ἡ
ἀνταρτία ἐξεβέβη, ἦτο πλέον ἄργα εἰς καταπόνησιν
αὐτῆς. Τὰ πρῶτα τῆς ἀνταρτίας συμπτώματα
ἐπεδηλώθησαν παρὰ τοῖς Γιλζίς φυλῆ νομαδικῆ
τῆς Ἀφγανίας, τῇ μᾶλλον πολυπληθεῖ καὶ τῇ μᾶλ-
λον ἀδαμάστῳ, ἦτις μετὰ πᾶσαν ἦταν καταφεύγει
εἰς τὰ ὄρη μετὰ τῶν ποιμνίων αὐτῆς καὶ ἐκεῖ ἀνα-
μένει ἐν ὑπομονῇ τὴν ἡμέραν τῆς ἀντεκδικήσεως.
Θὰ ἴδωμεν δὲ κατὰ τὴν ὄλεθρον ὑποχώρησιν τῶν
ἄγγλων τοῖς Γιλζίς τούτους δεικνυμένους τοὺς
μᾶλλον ἀνηλεεῖς, τοὺς μᾶλλον λυσταλέους καὶ τοὺς
πρώτους ἐν τῇ σφραγῇ, μεθ' ὧν τὰς προσπάθειάς
τῶν ἀφγανῶν ἀρχηγῶν, οἵτινες μικρὰν ἐπ' αὐτῶν
ἐξήσκαον ἐξουσίαν. Δὲν εἶναι ἴσως ἀνωφελεὶς νὰ ση-
μειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι οἱ Ἀφγανοὶ διαίρουσινται εἰς

πολλὰς φυλάς, ὧν ἡ ἰσχυροτέρα εἶναι ἢ τῶν Δουρονίς, ἧτις καθ'ἑαυτὴν ὑποδιερίσθη εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, ὧν αἱ σημαντικώτεραι ἦσαν ἡ τῶν Σουδζῆς καὶ τῶν Βαρουκζῆς. Ἡ πρώτη τούτων θεωρεῖτο ὡς νόμιμος τῆς Ἀφγανίας βασιλικῆς κλάδος. Ὁ σάχ Σουδζῆ, ὃν οἱ Ἀγγλοὶ ἐγκατέστησαν ἐν τῷ θρόνῳ, ἦτο Σουδζῆς. Ὁ δὲ Δάστ Μωχαμέτ δὲ ἐξεθρόνισαν ἦτο Βαρουκζῆς. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μωχαμέτ Ἀκθάρ χάν, ὁ καλούμενος καὶ σαρδάρ, ὁ τῆς ἀνταρσίας ἀρχηγός, εἶχε διπλὴν κατὰ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τοῦ σάχ Σουδζῆ εἶχον. Οὗτος ἀπὸ τῆς ἐκθρόνισεως τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καταφυγὼν εἰς τὰ βόρεια μέρη πρὸς τὸ Τουρκεστὰν παρεστράτευε σιωπηλῶς τὴν τῶν ἠττημένων φυλῶν ἀποστασίαν. Εἰς μάτην ὁ Δάστ Μωχαμέτ, αἰμαλωτὸς τῶν Ἀγγλῶν, ὑπεχρέωσεν αὐτὸν νὰ ὑποταχθῆ· ἐκεῖνος προτίμησε τὸν βίον προγεγραμμένου.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς ὀκτωβρίου ἐγνώσθη ὅτι ὁ Μωχαμέτ Ἀκθάρ εἰσῆλθεν εἰς τὴν χώραν ἐν ᾗ χρόνῳ πολλοὶ ἀρχηγοὶ τῶν Γιλζῆς καταλείποντες τὴν Καβούλ καταλύσανον φρούριον καίμενον εἰς τὴν πόρῶν τοῦ Κορδ-Καβούλ, εἰς ἀπόστασιν δέκα περίπου μιλίων ἀπὸ τῆς πόλεως. Διακοπίσθη δὲ οὕτω τῆς μετὰ τῆς Ἰνδικῆς συγκοινωνίας, ὁ στρατηγὸς Ἐλφινστὼν ἀπέστειλε τὸν στρατηγὸν Σάλ μετὰ μοίρας στρατοῦ ἵνα ἐλευθερώσῃ τὴν διόδον καὶ καταλάβῃ τὴν Ζελλαλαβὰδ ἐκείθεν τῶν ὁρίων. Ἐκ δὲ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἐγνώσθησαν οἱ κίνδυνοι, τοὺς ὁποῖους διέτρεχαν ὁ στρατός τῆς κατοχῆς· διότι ἡ μὲν αὕτη ἐμελλε νὰ διέλθῃ παρόδους, ὧν αἱ ἀραιὲς ὑψοῦντο κατὰ 500—600 πόδας καὶ αἵτινες εἶχον μήκος πολλῶν μιλίων.

Ἐν τούτοις καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Καβούλ, ὀλίγον πρὸ τῆς φανερᾶς ἀποστασίας, ὁ λαὸς ἐξεδήλωσε τὸ πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς μῖσος αὐτοῦ· ἀξιωματικοὶ ἐξυθροίσθησαν, δύο Εὐρωπαῖοι ἐδολοφονήθησαν, καὶ πρᾶγμα παράδοξον! καθ'ἡν ἡμέραν ἡ μοῖρα τοῦ στρατηγοῦ Σάλ εἶχε προσβληθῆ, οἱ ἐπιτιθεμένοι συνέκειντο ἐξ ὁπαδῶν τῶν ἐν Καβούλ διαμενόντων ἀφγανῶν ἀρχηγῶν, οἵτινες ὤψθησαν ἐξερχόμενοι τὴν πρωίαν καὶ εἰσερχόμενοι εἰς Καβούλ τὴν ἑσπέραν, μαλοῦσι δὲ ἐμελλον νὰ διέλθωσι τὰς φυλακὰς τῶν Ἀγγλῶν, οὐδεὶς ἀπεπειράθη οὔτε νὰ συλλάβῃ οὔτε νὰ τιμωρήσῃ αὐτούς.

Οἱ τῆς πρώτης ταύτης ἀνταρσίας δύο πρῶτοι ἀρχηγοὶ ἦσαν ὁ Ἀμινουλάχ χάν, καὶ ὁ Ἀδουλάχ χάν, ἄνδρες μεγίστην ἔχοντες ἐπιφάνειαν. Ὁ πρῶτος τούτων ἦν υἱὸς καμηληλάτου καὶ διὰ τῶν προσόντων αὐτοῦ ἐκτίμητο σημαντικὴν ἐξουσίαν, ἡδύνατο δὲ νὰ στρατολογήσῃ 10,000 ἄνδρας. Περὶ

τοῦ ἐτέρου ἀρηγούντων τὸ ἀκόλουθον ἀνέκδοτον. Θέλων ν' ἀπαλλαγῆ τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ, διέταξε νὰ θάψωσιν αὐτὸν ζῶντα μέχρι τοῦ πώγωνος, εἶτα ἔδωκε περὶ τὸν λαίμῳ αὐτοῦ σχοινίον δι' οὗ προσέδεσεν ἵππον ἀγρίον· τὸ δὲ ζῶον μαστιγούμενον μέχρις αἵματος, περιετρίβετο περὶ τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον κύκλον, μέχρις οὗ ἀπέσπασε τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἄνδρες πρὸς οὓς ἐμελλον οἱ Ἀγγλοὶ νὰ πολεμήσωσιν.

Ἡ γενικὴ ἐξέγερσις ἐξεβράχθη ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἀφγανίας τῇ 2 δεκεμβρίου 1841.

«Τὴν πρωίαν τῆς ἡμέρας ταύτης (λέγει ὁ κ. Ἐϋρε) ἐλάβομεν ἐκ τῆς πόλεως τὴν τρομακτικὴν εἰδήσιν ὅτι ὁ λαὸς ἐξηγέρθη, ἐκλείσεν ἅπαντα τὰ ἐργαστήρια καὶ ὅτι ἐλθόντες προσέβηκαν τὰς οἰκίας τῶν ἐν Καβούλ διαμενόντων Ἀγγλῶν ἀξιωματικῶν».

Μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν τούτων ἦσαν ὁ Ἀλέξανδρος Βουρνέ. Ὁ Μάκ-Νάγτεν καὶ ὁ στρατηγὸς Ἐλφινστὼν ἔμενον εἰς τὸ ἐκτὸς τῆς πόλεως στρατόπεδον, ὁ δὲ ταγματάρχης Πότιγγερ εὐρίσκειτο ἐν Κοχιστὰν καὶ ὁ σάχ-Σουδζῆ εἰς Βαλᾶ-Χισάρ, τὴν ἀκρόπολιν τῆς Καβούλ. Ὁ ἀπεσταλμένος, ὡς συνήθως ἐκάλουν τὸν Μάκ-Νάγτεν, ἔλαβε τὴν πρωίαν τῆς ἡμέρας ἐκεῖνης γραμμῆτιον παρὰ τοῦ Βουρνέ, ἀγγέλλοντος ὅτι ἐν τῇ πόλει ἐπεκράτει μεγάλη ταραχὴ, ἀλλ' ὅτι ἤλπιζε νὰ κατατείλῃ αὐτήν. Οὗτοι ἦσαν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ ἀτυχοῦς Βουρνέ. Μετὰ μίαν ὥραν ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ἡ ἀγγελία τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Φαίνεται ὅτι ὑπὲρ πᾶν μέτρον πιστεύτας εἰς τὰς διαθέσεις τοῦ λαοῦ ἀπέβριψε πᾶσαν δουθεῖαν αὐτῷ συμβουλήν καὶ ἠρνήθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. «Ὅτε δὲ ἡ οἰκία αὐτοῦ προσεβλήθη, ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ πυροβολήσωσι, καὶ ἀναθὰς ἐπὶ δώματός τινος ἠθέλησε νὰ δημηγορήσῃ πρὸς τοὺς ἐπιτιθεμένους, ἀλλὰ εἴ' ὅλην τὴν γενναίαν ἀντίστασιν τῶν ἰνδῶν στρατιωτῶν, πάντων περὶ αὐτὸν φρονουθέντων, ὁ οἶκος αὐτοῦ ἐξεδιάσθη, ἐκεῖνος ἐτράφη μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ εὐρεθέντες ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία ἀπλάγχθως καταμαλίσθησαν. Ὁ βασιλεὺς σάχ Σουδζῆ, ὅστις ἦτο ἐν τῇ ἀκρόπολει, ἐπαμφεν ἕνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετὰ συντάγματος στρατιωτῶν εἰς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως, ἀλλ' οὗτος ἀπακρουσθεὶς ἠναγκάσθη νὰ ἐπανεβῆ εἰς τὴν ἀκρόπολιν. Τότε δὲ μόνον οἱ Ἀγγλοὶ κατεῖχον τὸ μέγα λάθος, ὅπερ διεπραξάντο, μὴ καταλαβόντες τὰς ἐπικείρους θέσεις. Διότι, ἀντὶ νὰ ὀχυρωθῶσιν ἐν τῷ Βαλᾶ-Χισάρ, ὅπερ εἰδέσθη τῆς πόλεως, διεκρόρισαν τὰς δυνάμεις καὶ

ἔδωσαν ἄς ἀποθήκας αὐτῶν ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ στρατόπεδον, μεγάλας ἔχον γραμμάς, ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον πρὸς ἄμυναν, ὥστε ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἀνταρσίας αἱ συγκοινωνίαι διεκόπησαν μεταξὺ τοῦ στρατοπέδου, ἐν ᾗ ἔμενον ὁ ἀπεσταλμένος, τῆς ἀκρόπολεως, ὅπου εὐρίσκειτο ὁ βασιλεὺς, καὶ τῶν ἀποθηκῶν, ἐν αἷς εὐρίσκειτο αἱ προμήθειαι. Οὕτως οἱ Ἀγγλοὶ εὐρεθῆσαν ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν πένην.

Ὁ στρατηγὸς Ἐλφινστὼν ἐβρίσκετο καταληθραῖς ὑπὸ τινος σκοτοδίνης, ἡ δὲ φυσικὴ ἀδυναμία τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ ἠξήσθη εἰς μᾶλλον ὑπὸ τῶν σφοδρῶν φυσικῶν παθήσεων. Καὶ οἱ μὲν συμπόλῃται αὐτοῦ ἐσεβάσθησαν τὴν μνήμην του, πεπόντος ἐντίμως, ἀν μὴ ἐνδοξίως, ἐν τῷ μέσῳ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπιτρέπεται νὰ εἴπωμεν ὅτι, ἀν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας οἱ πολιορκούμενοι ἀνέπτυσσον δραστηριότητα καὶ ἀποφασιστικότητα, ἤθελον ἔχει εἰσεῖτι ἐλπίδα σωτηρίας. Πρῶτον λάθος αὐτῶν, τὸ μέγιστον ἴσως, ὑπῆρξεν ὅτι κατέλιπον σχεδὸν ἅνευ ἀντιτάξεως τὰς ἐχούσας· τὰ ἐφόδια αὐτῶν ἀποθήκας, ἐνῷ συγχρόνως πάντα τὰ εἰς τὰ διάφορα φρούρια ἐσκηνομένα ἀποπλάσματα, διεσκορπισμένα ἐν τοῖς ἀγροῖς, ὑπεχώρουν πρὸς τὸ στρατόπεδον. Ὁ ταγματάρχης Πότιγγερ ἀναγκασθεὶς ν' ἀρήσῃ τὸ Κοχιστὰν μετὰ δυσκολίας διήνησε τὴν ὁδὸν μέχρι τοῦ γενικοῦ στρατοπέδου. Ὁ συνεννοθεὶς στρατός εἶχε δύο ἡμερῶν μόνον τροφάς. Ὁ στρατηγὸς Ἐλφινστὼν, κληθήρας ἐκ παιδείας, συμμετέτρε τῆς ἀρχηγίας τοῦ στρατοῦ μετὰ τοῦ μοιράρχου Σέλτων, ὅστις ἀπελιπισθεὶς ὅτι θὰ δυνήθῃ καθ' ἅπαντα τὸν χειμῶνα νὰ τηρήσῃ τὰς θέσεις αὐτοῦ, ἀπεράνη ὑπὲρ ἁμέτου εἰς Ζελλαλαβὰδ ἀποχωρήσας. Τῆς ἐναντίας γνώμης ἦτο ὁ Μάκ-Νάγτεν, ἀλλ' ἡ ὑποχώρησις εἶχε ἦδη προαθῆ καὶ διαδοθῆ καὶ ἡ ἀπεπαύσθησις κατέλαβε τοὺς στρατιώτας.

Τῇ 29 νοεμβρίου ἀρίκετο εἰς Καβούλ ὁ Μωχαμέτ Ἀκθάρ, καὶ τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐπιδεξίου τούτου ἀρχηγοῦ ἡ ἀνταρσία διωργανώθη κατὰ τρόπον τακτικώτερον καὶ ἐπιρροώτερον.

Οἱ πολιορκούμενοι δὲν ἠδύναντο νὰ λάβωσιν ἐξ Ἰνδικῆς ἐπικουρίας πρὸ τοῦ ἔαρος, ἤδη δ' ἠπειλοῦντο ὑπὸ τῆς πείνης· διότι αἱ ὀλίγαι τροφαί, τὰς ὁποίας ἔπραξαν κατὰ τὰς ἐξόδους, μόνον ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπάρκουν. Καὶ προτάθη μὲν ἐν τῷ συμβουλίῳ τὸ σχεδὸν νὰ διακρίνωσιν ὁδὸν εἰς Βαλᾶ-Χισάρ, εἰς ἀπόστασιν δύο μιλίων, ὅπου ἠδύναντο νὰ διαμείνωσιν καθ' ἅπαντα τὸν χειμῶνα. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν κινδύνων

τῆς διόδου θὰ ἠναγκάζοντο νὰ ἐγκαταλίπωσι τὸ πυροβολικόν, ἴσως δὲ καὶ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τραυματίας. Ἡ πρότασις ἀπεβρίβη· ἡ δὲ τῆς ὑπιστοχωρήσεως εἰς τὴν Ζελλαλαβὰδ καταπολεμήτο πάντοτε ὑπὸ τοῦ Μάκ-Νάγτεν ὡς ἀτιμωτικὴ διὰ τὰ ἀγγλικὰ ὄπλα. Ἐν τούτοις ἡ ἀπειθεὶς ἐξηπλοῦτο ἐν τῷ στρατοπέδῳ, οἱ δὲ στρατιῶται, μάρτυρες τῶν διαταγῶν καὶ τῆς διχορροσύνης τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν, ἀπόλειπεν πᾶν θάρρος.

Κατὰ τὴν 26 νοεμβρίου εἰς τῶν ἀφγανῶν ἀρχηγῶν ἐποίησεν εἰς τὸν ἄγγλον ἀπεσταλμένον τὰς πρώτας προτάσεις περὶ διαπραγματεύσεως. Οὗτος δὲ συσκεθεὶς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Ἐλφινστὼν ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν ταύτην καὶ τὴν ἐπαύριον δύο ἀντιπρόσωποι τῶν συνελθόντων ἀρχηγῶν ἔλαβον συνέντευξιν μετὰ τοῦ Μάκ-Νάγτεν. Καὶ ἀγνοοῦνται μὲν τὰ ἐν τῇ συνεντεύξει γινόμενα, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οἱ Ἀφγανοὶ προέτειναν ὄρους ἀπαράδεκτους, διότι ἀπῆλθον λέγοντες· «Θὰ ἐπανάδωμεν μετὰ μικρὸν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ἀλλήλους»· «Κατὰ πάντας τοὺς τρόπους, ἀπήνησεν ὁ ἀπεσταλμένος, θὰ ἐπανάδωμεν ἀλλήλους κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως».

Τῇ 7 δεκεμβρίου εἶδον μετὰ φρίκης ὅτι αἱ τροφαὶ ἐξέλιπον καὶ ὅτι διὰ μίαν μόνον ἡμέραν ὑπῆρχον. Καὶ ἐπέτυχε μὲν ἀποτυχῆματι, ἀποσταλὲν εἰς τὴν ἀκρόπολιν νὰ κομίσῃ τροφάς τινας, ἀλλ' ὁ Μάκ-Νάγτεν ἤρξατο ἦδη ἀπενοχάζόμενος, καὶ ἐνῷ διερῶλαττεν ἐν τάξει τὴν μετὰ τῆς ἀκρόπολεως συγκοινωνίαν, ἀπηθήκε πρὸς τὸν στρατηγὸν Ἐλφινστὼν ἐπιστολήν, δι' ἧς ἠρώτα ἀν κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἔχωσιν ἄλλον τρόπον σωτηρίας, ἢ νὰ παραδοθῶσιν ὑπὸ ὄρους ὅταν τὸ δυνατόν εἰναικωτέρως. Ὁ στρατηγὸς ἀπήνησεν ὅτι νομίζει πρῖνον νὰ μὴ ἀναβάλῃ τὴν διαπραγματεύσιν. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτοῦ αὕτη προσυπεγράφη ὑπὸ τριῶν ἀξιωματικῶν. Τῇ 11 δεκεμβρίου ὁ Μάκ-Νάγτεν ἐξῆλθεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ τριῶν λοχαγῶν καὶ ἔλαβε συνέντευξιν ἐν ὑπαίθρῳ μετὰ τῶν κυριωτέρων ἀρχηγῶν τῶν φυλῶν. Ἐν αὐτῇ ὡμίλησε διὰ μακρῶν ὑπομνήσας τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ τὴν φιλίαν, ἧτις συνέβησαν ἄλλοτε τοὺς Ἀφγανούς μετὰ τῶν Ἀγγλῶν. Ἡ Ἰνδικὴ κυβέρνησις καθιστώσα ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν προγόνων αὐτῶν ἡγεμόνα, ὃν ὁ λαὸς ἠγάπησε πάντοτε, εἰ μόνον ἠβίλησε διὰ τοῦτου, τὴν εὐδαιμονίαν τῶν Ἀφγανῶν· ἀλλ' ἀρῶν τὰ αἰσθήματα τοῦ ἔθνους ἠλλάξαν, ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις οὐδῶς ἐσκόπει νὰ ἐναντιωθῆ εἰς αὐτὰ καὶ ἦτο ἐτοιμὴ νὰ εἴθῃ εἰς διαπραγματεύσεις.

Ὁ Μωχαμέτ Ἀκθάρ καὶ ὁ Ὁμάν χάν, οἱ δύο

κυριώτεροι ἀρχηγοί, συνήνεταν, καὶ τότε ὁ Μάκ Νάγτεν ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ν' ἀναγκώσῃ ἐγγράφον, περιέχον τὸ σχέδιον συνθήκης. Οἱ γενικοὶ ὄροι ἦσαν ὅτι οἱ Ἄγγλοι ὑπερρεῶντο νὰ ἐκκενώσωσι τὴν Ἀρχανίαν, συμπεριλαμβανομένου τοῦ Καβούλ, Κανδάχαρ, Γιζνὶ, Ζελλαλαχὰδ καὶ ὄλων τῶν ἄλλων ἀχυρῶν θέσεων· ὅτι ὅχι μόνον ἐν ἀσραλείᾳ θὰ ἐπέστρεφον εἰς τὴν Ἰνδικήν, ἀλλὰ καὶ περιπέλον θὰ ἐγορηγοῦντο αὐτοὺς καθ' ὅλην τὴν ὁδὸν ζωοτροφία· ὅτι ἡμέτερος Ἀδττ-Μωχαμέτ, πατὴρ τοῦ Μωχαμέτ-Ἀκθάρ, ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἀρχαγοὶ αἰχμαλώτοι θ' ἀπηλευθεροῦντο· ὅτι ὁ σάχ Σουδζᾶ μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ θὰ ἦτο ἐλεύθερος νὰ μείνῃ ἐν Καβούλ ἢ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἰνδικήν μετὰ τῶν Ἀγγλων καὶ ὅτι ἡ ἀρχαγικὴ κυβέρνησις θὰ ἐχορήγῃ εἰς αὐτὸν ἐτήσιαν σύνταξιν· ὅτι ἀμνηστία θὰ ἐχορηγεῖτο εἰς πάντας τοὺς ἰθαγενεῖς, ὅσοι ἔλαβον τὸ μέρος τῶν Ἀγγλων· ὅτι ἅπαντες οἱ αἰχμαλώτοι θ' ἀπελύοντο· ὅτι ποτὲ αἱ ἀγγλικαὶ δυνάμεις δὲν θὰ εἰσέβροντο εἰς Ἀρχανίαν, ἐκτὸς ἐν προσεκαλοῦντο ὑπὸ τῆς ἀρχαγικῆς κυβερνήσεως, πρὸς τὴν τὸ ἀγγλικὸν ἔθνος θὰ καθίστα σχέσεις διαρκοῦς φιλίας.

Τοὺς ὄρους τούτους ἀπεδέξαντο ἅπαντες οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἀρχανῶν ἐκτὸς τοῦ Μωχαμέτ Ἀκθάρ, ὅστις ἠναντιοῦτο εἰς τὸν ὅρον τῆς ἀμνηστίας καὶ ἠρνεῖτο νὰ χορηγηθῶσιν εἰς τοὺς Ἀγγλους τροφαί, πρὶν ἢ οὗτοι ἐκκενώσωσι τὸ στρατόπεδον. Ἄλλ' εὐρέθη μειονοφθῶν ἐν τῷ συμβουλίῳ, καὶ οἱ ἀρχηγοὶ ἀποδείξαντες τοὺς προταθέντας ὄρους, ἔλαβον ὡς ὄμνον τὸν λοχαγὸν Γρεβῶρ. Κατὰ τὴν συνέντευξιν ταύτην οἱ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἦσαν τὰ μάλα ἀνήσυχοι περὶ τῆς ἀσραλείας τοῦ Μάκ-Νάγτεν, διότι οὗτος εἶχε μεθ' αὐτοῦ ἀθηνεστάτην φρουρὰν, πολυάριθμα δὲ σώματα ἐπαίνοντο διεσπαρμένα κατὰ τὴν πεδιάδα, δυσκόλως ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν ἀναγκαιζόμενα. Ἄλλ' ἡ ὥρα δὲν εἶχεν εἰσέτι σημάνει.

(Ἀκολουθεῖ).

Περ' ἑργῶν ἀπόφασιν ἐξεῖδετο κατ' αὐτὰς ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς Πράγας, πρωτεύουσος τῆς Βοημίας· «θεωροῦντες, λέγει τὸ ἐν λόγῳ κείμενον, ὅτι τὰ μακρὰ φορέματα ἐγείρουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς κόνιν ἐπιβλαβὴ εἰς τὴν υἰεῖαν, ἀπαγορεύομεν τὴν ἐνδημασίαν ταύτην ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς». Ἡ δημοτικὴ τῆς Πράγας ἀρχὴ ἐπέμεινε εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς μὴ ὄλας τὰς διαμαρτυρήσεις τῶν κυριῶν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ

Ἡ

ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΤΩΧΕΙΑΣ.

Πρὸ τινος χρόνου συνδιελεγόμεθα μετὰ τεθαστοῦ ἡμῖν φίλου περὶ τῶν ἐκάστοτε ὑπὸ τῶν παρ' ἡμῖν λογίων τῶ λαῶ, καὶ δι' ἰδιαιτέρων βιβλίων καὶ διὰ τῶν περιοδικῶν προσαγομένων παντοειδῶν ἀναγκωσμάτων. Ἡ συνδιάλεξις, περιστρεφόμενη κατ' ἀρχὰς περὶ τὸ ἠθικὸν ποιὸν καὶ περὶ τὴν σοφίαν πολλῶν ἐπιχειρούντων ἐργάζεσθαι ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς διαπλάσεως τῶν ὁμογενῶν, δὲν ἐβράδυνε νὰ κταντήσῃ καὶ εἰς τὴν τῶν ἀναγκωστικῶν προθυμίαν καὶ τὴν πρὸς τὰ σπουδαία ἀγάπην τινῶν ἐξ αὐτῶν, θελόντων τοιαῦτα ἀναγκωσματα, ὅποια πειδικὰς μόνον φρένας δύναται νὰ τέρπωσι. Τότε ὁ σεβαστός μοι φίλος, καταλλήλῳ συμπεράσματι τὴν συνδιάλεξιν ἀποπερατῶν, εἶπέ μοι ὅτι διὰ τοὺς σημερινοὺς μας καιροὺς θὰ ἦτο ἂν ἐδημοσιεύετο (διὰ τῆς Σαββατιαίας, λόγου χάριν) τὸ ὑπὸ Ἑράσμου Μωρίας ἐγκώμιον. Ἡ γνώμη αὕτη ἔδοξεν ἡμῖν οὐχ ἥκιστα ὀρθὴ καὶ ἀπὸ τότε πολλοῦ ἐζητήσαμεν, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὐρομεν τὸ τοῖς γινώσκουσι γνωστὸν τοῦτο ἔργον, ἕως οὗ, κατὰ συγκυρίαν, ἐνετύχωμεν ἐτέρῳ τινὶ ἐγκωμίῳ, τῷ τῆς Οἰκονομίας. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Γάλλου M. L. Mezières, συγγραφέως ἐτέρου βιβλίου, φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν *Αὐτονομία τῶν κοινοβουλευτικῶν πολιτειῶν ἐν τῇ δημοσίᾳ εὐημερίᾳ καὶ ἀμειωθῆ εἰς τὰς Sociétés de Prévoyance*. Διελθόντες τὸν πρόλογον καὶ τὰ εἰκοσιν αὐτοῦ κεφάλαια, ἐσκέφθημεν ὅτι τὸ συστηματικὴς πολυμαθείας καὶ μεγάλης πείρας προϊόν τούτο δὲν θέλει εἶναι περιττὸν ἀνάγνωσμα ἐκείνοις τῶν ἀναγκωστικῶν τῆς Σαββατιαίας, οἵτινες, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀρῶνται βεβαίως καὶ ἐμπέδους γνώσεις, εἰσέτι δὲν κατεδικάθησαν ν' ἀκούσωσι, πρὸ τοῦ τῆς Οἰκονομίας, τὸ τῆς Μωρίας Ἑγκώμιον. Ὅθεν, ἀναλαμβάνοντες ἀπὸ τοῦ παρόντος ἀριθμοῦ

τὴν ἐξελληνισιν τοῦ βιβλίου τούτου, ἀρχόμεθα ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Προλόγου, ἵνα μὴ περιστώμεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προτάξωμεν περιληπτικὴν τοῦ ὅλου ἀνάλυσιν, καθόσον ἐκ τοῦ Προλόγου δύναται νὰ ἐννοήσῃ ὁ ἀναγκωστικὸς δι' ὁποίους τινὰς λόγους ἐγράψεν ὁ συγγραφεὺς.

Ἐν Φερρίκω, τῆ 18 ὁκτωβρίου 1878.

Δ. Γ. Μ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Optimum et in privatis familiis et in republica vectigal duco esse parcimonium.

(Cicconis fragmenta ex libris de republica. Lib. IV, 7).

Ἡ πρόθυμος μέριμνα καὶ γενικὴ ἀμύλλα πρὸς βελτίωσιν τῶν τοῦ λαοῦ πραγμάτων, εἶναι καὶ αὕτη ἐκ τῶν πολλῶν γνωρισμάτων τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος. Καὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι περὶ τὴν βελτίωσιν ταύτην σπουδάζουσι καὶ μελετῶσιν, αὕτη δ' εἶναι ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα τῆς νεωτέρας τῶν ἀνθρώπων κοινωνίας. Ὅτι δὲ σκοποὶ ἥμισυ ἀγνοοῦσιν εἶναι ὅτε τὸν γενναῖον τοῦτον ἀγῶνα, πολλῶν ταραχῶν ἐξ ἀρχῆς μεταχειρισθέντων τὴν φιλανθρωπίαν ὡς πολεμικὴν μηχανήν, προωρισμένην νὰ συγκλονῆ τὰς κυβερνήσεις, ἵνα καταχρῆσθαι αὐτὰς ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν παλαιῶν θεσμῶν, ταῦτα ἐν μοίρᾳ Καρὸς τιθέμενοι οἱ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι, εὐφραδίᾳ νὰ μελετῶσιν τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐξοὺ τὸσαῦτα πηγάζουσι νόμιμοι ὠφελειαί. Καὶ νομοθέται καὶ σύλλογοι σοφῶν καὶ περρωτισμένοι δημοσιογράφοι καθήκον ἔχουσι ν' ἀνεύρωσιν ὅτι χρῆσιμον καὶ δυνατὸν γενέσθαι ἐκ τῆς πληθῆος ἐκείνης τῶν θεωριῶν καὶ σχεδίων, ἅπερ καθ' ἑκάστην προβάλλονται καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος. Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι οἱ ἐργάται ἀναξιοπαθεῖσιν, ἀλλὰ πολλῶν μᾶλλον ἠθικὴ ἢ ὕλική εἶναι ἡ ἀναξιοπάθεια αὕτη. Αἴτιον δὲ δὲν εἶναι οὔτε ὁ εὐτελής πλοῦτος, οὔτε ὁ μέγας ἀνταγωνισμὸς, οὔτε τῶν κεφαλίων ἡ τυραννία, οὔτε ἡ τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκμετάλλευσις, κατὰ τὴν φίλην τῶς μεταξὺ βουλομένης ἐκφρασίαν, ἀλλ' ἡ περὶ τὰς ιδέας ἀταξία, ἡ πρὸς τὴν ἀπειθαρχίαν βροπὴ, τὰ ὀλβία συστήματα ἀπολύτου ἰσότητος, ἐντελοῦς περὶ τὴν περιουσίαν ἰσοσταθμίας καὶ ἀπαραγράπτου δικαιώματος ἐπὶ παντὸς γένου ἀγαθοῦ. Οἱ ἐξόπινοι ἐρεθισμοὶ, ἀδικαίως πλουτῶντες τὴν εὐπιστίαν τῶν πολλῶν, διεγείροντες αὐτοὺς διὰ φαντασιώδους ἐξεικόνισεως τῶν ταλαπωρῶν τῶν, πείθοντες αὐτοὺς ὅτι εἶναι ἀνύ-

ποιστος ἢ κατὰστασις τῶν καὶ πράγματι τοιαύτην αὐτὴν καθιστάντες, οἱ ἐρεθισμοὶ, λέγω, οὗτοι παροξύνουσι, δηλητηριάζουσι καὶ δικαιονίζουσι τὰς τοῦ λαοῦ συμφορὰς. Οἱ πολιτικοὶ οἰκονομολόγοι ὁμοφώνως λέγουσιν ὅτι σήμερον ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει πολλῶν μείζων εὐξωία καὶ γενικωτέρα εὐπορία καὶ εὐτυχία ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν· καὶ ὅμοιοι γογγυσμοὶ καὶ αἱ αἰτιάσεις εἶναι ἀπειράκις πλείονες. Ὁ γαλλικὸς ἐκεῖνος χαρακτήρ, ὁ ἄλλοτε ποτε τῶν γείτοσιν ἡμῶν ἐπιφρονότατος, ὁ παροιμιώδῃ ἔχων τὴν φαιδρότητα καὶ ἀμεριμνησίαν, ἔχει σήμερον μόνον θλιβερὰς ἀπαρχὰς οὐρῶν, θρήνων καὶ μεμψιμοιρίων κατὰ τῆς θείας Προνοίας.

Τινὲς τῶν θεωρητικῶν ἡμῶν φιλανθρώπων, ἤτοι τῶν τιθέντων τὴν χεῖρα μόνον ἐπὶ τῆς γραφίδος, οὐχὶ δ' ἐπὶ τῶν καλῶν ἔργων, καταλέγουσι πολυκρίθμους μώλωπας τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν καταστάσεως, ἀποδεικνύουσι δι' ἀριθμῶν τὰς ὑπὲρ τοῦ δημοσίου χορηγούμενας γλίτσχρους βοήθειαι καὶ ἀναριθμῶσιν τοὺς ἐν Γαλλίᾳ ἐνδεεῖς εἰς δύο ἑκατομμύρια. Ἀλλὰ περὶ τοιοῦτων λόγων προκειμένου, οἱ πάντες ἐννοοῦμεν ὅτι τοιοῦτων λόγων προκειμένου, οἱ πάντες ἐννοοῦμεν ὅτι εὐκόλως ἀπαγγέλλονται πολλὰ τρυφερά καὶ αἰσθηματικὰ κομποῖρησόναι. Οἱ εἰρημῶν κύριοι δὲν πληροφροῦσιν ἡμᾶς συγχρόνως ὅπως εἶναι καὶ ἡ ἐπίπλατος πείνα, ἡ ἀπατηλὴ ἔνδεια, πρῶτιστον δὲ πάντων ἡ αὐτοπραίρετος πτωχεία. Δὲν ἀναφέρουσι ἡμῖν τοὺς ἐπαίτας, τοὺς ζῶντας μὲν δι' ἐλεημοσύνης, παρὰ προσδοκίαν δὲ καταλείποντας σπουδαίαν κληρονομίαν. Δὲν ἀπαριθμοῦσι τοὺς πτωχοὺς, τοὺς βοηθουμένους μὲν ὑπὸ τῶν φιλοπτώχων ἑταιριῶν, πολλῶν δὲ κάλλιον τῶν αὐτῶν καὶ πλουσιῶν ἐνίοτε εὐωχομένους. Δὲν ὑποδεικνύουσιν ὅπως δεινοπαθεῖται οἰκογένειαι σπαταλῶσιν ἐν ἀργίαις ἀκαλασίας τὰ ἐξ ἐράνων, ληξίων καὶ συνδρομῶν ποσά. Δὲν λαλοῦσιν οὔτε περὶ τῶν παθημάτων οὔτε περὶ τῶν στερησεων, τῶν ἐκ τῆς παραλοσίας, τῆς ἀκρατείας καὶ τῆς κακῆς προερχομένων διαγωγῆς. Ἀναριθμῶντες τὰ ἀργεῖα τοῦ Montfaucon (1), καμμοῦσι φιλαρέσκως τὰ ἔμματα πρὸ τῶν βακχικῶν ἐν ταῖς πόλεσι τῆς πόλεως σκηνῶν. Εἶναι μὲν ἀναμφίλεκτον ὅτι, μετὰ τινὰ φοβερὰν καταστροφὴν, συμφέρει νὰ συνδονῆται καὶ ν' ἀναζωοπυρῶται ἡ τῶν πολλῶν φιλοκτιριστόνη· ἀλλ' ὅμως δὲν συμφέρει νὰ γίνωνται τοιαῦτα πρὸς κατάκρισιν τῆς παρούσης κοινωνίας, οὐδὲ πρὸς διέγερσιν νέων κατ' αὐτῆς κινδύνων, ἐν μέσῳ τῶν δι' ὧν διαπλέει σκοπέλων.

(1). Τόπος, ἐν ᾧ ἀπηγορεύοντο κακοῦργοι. Σ. Μ.

Ἐν τε τῇ πρωτεύουσῃ (ἐν Παρισίοις) καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ βιομηχανικῶς κέντροις ὑπάρχουσι πεντακόσιοι ἢ ἑξακόσιοι χιλιάδες ἐργατῶν, εἰς ὧν τὴν τύχην τινὲς τῶν φωνακούντων θελοῦσι νὰ ὑπαγάγῃσι καὶ τῆς λοιπῆς Γαλλίας τὸ συμφέρον καὶ δὴ καὶ τὸ τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν ὄργανισμοῦ. Ἄλλ' ἢ σχετικῶς ὀλιγόριθμος αὕτη τάξις τῶν ἐργατῶν εἶναι ἡ μόνη τῶν τὰς οὐτοπίας φιλοῦντων πελατεία καὶ ἐπομένως ἡ δικαίως τὴν συμπάθειαν αὐτῶν ἐπισπωμένη. Οἱ φωνακούντες οὔτε πρὸς τὰς ταλαιπωρίας τῶν μὴ μεμψιμοιρούντων ἀγροτῶν προσέχουσιν, οὔτε τὴν ἐνδειαν τῶν μικροεμπόρων ὑπολογίζονται. ἐνῶ εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι οἱ μικροεμπόροι σκληρῶς δοκιμάζονται κατὰ τοὺς σεισμούς τῶν ἐπαναστάσεων οὔτε παρατηροῦσι τὴν στενοχωρίαν τῶν ἰδιοκτητῶν, ἐφ' ὧν κατὰ πᾶσαν κρίσιμον περίστασιν, ἐπιπίπτουσι τὰ πρῶτιστα ἐκ τῆς πολιτείας βάρη οὔτε διαθλέπουσι τὴν πενίαν διαφόρων ἐργατικῶν τάξεων, αἵτινες εἶναι μὲν ἀλλότρια τῶν μηχανικῶν ταχῶν, ἀλλ' οὐχ ἥττον πορίζονται τὸν ἐπιούσιον ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου αὐτῶν. Κατὰ τοὺς φωνακούντας, ὁ εὐνοούμενος αὐτῶν ἐργάτης δὲν δύναται νὰ ζήσῃ διὰ μεταίτου τινὸς τριῶν ἢ τεσσάρων δραχμῶν ἡμερομισθίου, ἐνῶ οὐδὲ κἂν φαντάζονται νὰ λυπηθῶσι πρὸς στιγμὴν τὸν στρατιώτην, ὅστις τὸν μὲν τοῦ αἵματος φῶρον προθύμως καταβάλλει, ὡς ἀμοιβὴν δὲ λαμβάνει πάντε ἢ ἑξ σολῖδια καθ' ἡμέραν. Τέλος οἱ κύριοι οὗτοι, ἵνα ἐξυπηρετήσῃσι καὶ καθυπεβάλωσιν εἰς τὴν γενικὴν δικαιοσύνην ἐκεῖνα, ὑπὲρ ὧν ἀποκλειστικῶς ὑπερμαχοῦσι, τὰ μὲν προφανῆ διαστρέφουσι, ψευδεῖς δὲ προβάλλονται ὑπολογισμούς καὶ κινδύλους στατιστικὰς ὡς ἀβεντικὰς παραδέχονται διότι κατὰ τοὺς περὶ θνησιμότητος καταλόγους αὐτῶν, ἡ Γαλλία πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ τραπῆ εἰς ἔρημον χώραν. Ὅθεν συμβουλεύω τοὺς φιλόφρονες τούτους φιλανθρωπῶσι ν' ἀρχίσωσι τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν, καταβλίνοντες εἰς τὰ ἀναρίθμητα καπηλεῖα τῶν Παρισίων καὶ τῶν περιχώρων καὶ εἴτα νὰ καταστρώσωσιν ἀκριβῆ κατάλογον ὧν στερήσεων θέλουσι γίνεαι αὐτόπαι μάρτυρες.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ περὶ Ἰδιοκτησίας βιβλίου, παραβάλλων τὴν ἐνεστώσαν κατάστασιν τῶν ἐργατῶν πρὸς τὴν κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ὡδὲ πως ἀποφάσκει. «Οἱ ἐν ταῖς πόλεσι ζῶντες ἐργάται, ὀλιγώτερον κατὰ συνέπειαν στενοχωροῦμενοι, ἢ οἱ ἐν τῆς ἀγροῦς, λαμβάνουσιν ἐπίστε καὶ διπλάσιον τοῦ τῶς μισθοῦ αὐτῶν, ζῶσιν ἐν μέτρῳ τινὶ ἀφρονίας καὶ ἀπολαύουσι τινῶν τῶν τῶς πλουσίας συνήθων

ἡδονῶν, ἧτοι φοροῦσι καὶ ἐκ μακροῦ ἐριούχου ἐπάνω φῶρον καὶ ἐκ λευκοῦ λινοῦ χιτῶνας καὶ πορεύονται εἰς τὰ θέατρα καὶ σχεδὸν πάντοτε ἐσθίουσι κρέας». (1)

Ταῦτα πάντα ἀληθέστατα, καίτοι ἀποτελοῦσιν ἐλάχιστον τῆς ἀληθείας μέρος. Διότι οἱ τῆς πρωτεύουσῃς ἐργάται πορεύονται δι' ὄχηματός εἰς Courtille, ἀναπαύονται καὶ κατὰ τὴν δευτέραν καὶ κατὰ τὰς ἐπομένους ἡμέρας, ὑπερπληροῦσι τὰ οἰνωπολεῖα καὶ τοὺς λοιποὺς πρὸς δημοσίαν διασκεδάσιν τόπους, παραδίδονται πάτη, κατὰ τὴν ἀπόκρυσον, ἡδονῇ καὶ πλεῖστα θέατρα δι' εἰτροφῶν χρημάτων διαρκῶς συντηροῦσι.

Ταῦτα δὲ πάντα ἀδύνατον νὰ μὴ γείνωσι, διότι οἱ ἐργάται θελοῦσι νὰ φαίνονται τοῦλάχιστον πρῶτοι καὶ νὰ μὴ κατατρώχονται πολὺ, σκεπτόμενοι τὰς καθημερινὰς αὐτῶν συμφορὰς καὶ βλαβάνους. Καὶ ὅμως ὁμολογητέον ὅτι οἱ ἐργάται, καίπερ ὄντες ὑμῆματα προαιωνίων καταχρήσεων καὶ καταθλιπτικῶν θεωριῶν, βιοῦσιν ὅμως βιοτὸν βίον, εἰ καὶ δυνάμεθά που καὶ που νὰ σκιασθῶσιν τὴν εἰκόνα, καθ' ὅσον πολλὰ ἔορτα ἀκολουθοῦνται ὑπ' ἀλγεινῶν ἡμερῶν. Ἄλλὰ τίς ἐν τούτοις πτάει;

Ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ δυσχεστεύμενοι εἶναι δυστυχεῖς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ὑπολαμβάνω κάκιστον τὸ ἀδιαλείπτως ἐμπνέειν τῶς πολλῶς μίσος κατὰ τῆς κυβερνήσεως, τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ τῆς ἐπὶ γῆς κλήσεως αὐτῶν. Ὡς δὲ τὰ μάλιστα περισπούδαστοι φιλόσοφοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐξηγούμενοι τὴν ὀχνηρότητα τοῦ κόσμου τούτου διάταξιν καὶ τὰς εὐεργετικώτατας τοῦ Θεοῦ δωρεὰς, ἐπιτυχῶσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ τὰ αἰσθηματὰ τῆς καρτερίας, εὐσεβείας καὶ εὐγνωμοσύνης· οὗτοι καὶ ἐκ τῶν οικονομολόγων σπουδαιότατοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες προσπαθοῦσι καὶ ἀγωνίζονται νὰ κραταιάσωσιν ὡς εἶδον τε κάλλιον τὴν ὑπὸ τῆς νεωτέρας κοινωνίας ἐκδηλουμένην ἀγροπνὴν ἀροσίωσιν πρὸς προστατίαν, εὐζωίαν καὶ ὠφέλειαν ἐκάστου τῶν μελῶν αὐτῆς. (ἀκολουθεῖ).

ΤΥΦΩΝ ΕΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑ. — Ἡ ἀθηρὰ πόλις Μίσκολτς ἐ. Οὐγγρῆζα κατεστράφη πρὸ μικροῦ ἄρδην ὑπὸ φρικώδους τυφώος. Οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων ἀπέθανον, αἱ οἰκίαι ἀπαται κατεκλείσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐκρήγματος τῶν νεφελῶν καὶ αἱ ὄδοι ἠρακνίσθησαν ὑπὸ τῆς πλημμυρίας· ἔνοι ἐκ τῶν σωθέντων ἐπαθῶν τὰς φρένας ὑπὸ τοῦ τρέμου.

(1). *De la Propriété*, ὑπὸ M. Thiers.

Ο ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΟΣ.

Περὶ τοῦ καλοῦ τούτου τῶν Ἀθηνῶν συλλόγου ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς ἐξ ἀλληλογραφίας ἡμῶν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς πρωτεύουσῃς.

Τῇ 23/5 ὁκτωβρίου ἐπανελήφθησαν αἱ συνεδριάσεις τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, ἐν τῷ ἰδιοκτητῷ αὐτοῦ καταστήματι. Ὡς γνωστὸν, ὁ Σύλλογος οὗτος κατώρθωσε διὰ τῶν οικονομῶν αὐτοῦ καὶ λαχείου ἐκδοθέντος ὑπὲρ τῆς ὑπ' αὐτοῦ διατηρουμένης Σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν, νὰ ἀγοράσῃ ἰδιοκτητὸν οἶκον ἐν κεντρικωτάτῳ μέρει τῶν Ἀθηνῶν ἀπέναντι τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν ἢ δεσπεύσῃ λίαν φιλοκαλῶς καὶ ἐν τῇ ἐγκατέστη αὐτὸς τε καὶ ἡ σχολὴ τῶν ἀπόρων παιδῶν. Ἡ αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων ἰδίᾳ εἶναι εὐρυχωροτάτη, ἡ εὐρυχωροτέρα τοιαύτη ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τῶν ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει ληφθεισῶν ἀποφάσεων τεκμαίρεται τις ὅτι ὁ Παρνασσὸς κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος θὰ συγκεντρώσῃ πᾶσαν τὴν φιλολογικὴν κίνησιν ἐν Ἀθήναις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θὰ παράσῃ μετὰ διασκεδάσεως συνδουλῶν καὶ εὐεργετικῶν σκοπῶν. Οὕτω πλὴν τῶν ἐσπερινῶν ἀναγνωσμάτων, ἄτινα ὡς ἄλλοτε οὕτω καὶ ἐφέτος θὰ γίνωνται τὸ ἑσπέρας ἐκάστης παρασκευῆς, τὰς λοιπὰς τῆς ἑβδομάδος ἑσπέρας θὰ διδάσκωνται δημόσια μαθήματα, οὐχὶ ὅμως κατὰ σειράν, ἀλλ' ἐκάστου τῶν διδασκόντων ἀναλαμβάνοντος μέρος τῆς ἐπιστήμης. Τῶν ἀναγνωσμάτων ἐγκαίνα θὰ ποιήσῃ τὴν 27/8 νοεμβρίου ὁ ἡδυσπῆς τμηματάρχης τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας κ. Α. Πανταζῆς, τὰ δὲ δημόσια μαθήματα θὰ ἀρχίσωσι πρότερον. Καίτοι εἰσέτι τούτων δὲν ἐξεδόθη τὸ πρόγραμμα, ἐγένετο γνωστὸν ὅτι δώδεκα θὰ διδάξωσιν ἐφέτος, ἐν οἷς ἀναφέρω ἡμῖν τοὺς ὑψηλῆς: Ν. Καζάκης, Α. Σουτῆρον, Θ. Φλουσαίτην, διδάζοντας μέρη τοῦ συνταγματικοῦ καὶ φυσικοῦ δικαίου, Γ. Βάμβαν (περὶ λουτρῶν), Σ. Π. Λάμπρον (μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν), Γ. Τζανετόπουλον (περὶ ἀγωγῆς τῶν τέκνων), Γ. Ἀργυρόπουλον (περὶ ἠλεκτρισμοῦ) κτλ. Ἄλλὰ πλὴν τούτων θὰ ἔχωμεν ἐφέτος καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐσπερίδας, ἐν οἷς ὁ καθηγητὴς τῆς χημείας κ. Α. Χρηστομάνος θὰ ἀναπτύσῃ τὰ ὠραιότερα τῆς χημείας θέματα μετὰ πειραμάτων. Εἰς ταύτας ἡ ἐ-

σοδος θὰ ἦναι ἐπὶ πληρωμῇ ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν, ὑπὲρ ὧν θὰ δοθῶσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου καὶ δύο μουσικαὶ κατὰ τὸν χειμῶνα συναυλίαι. Διὰ τῶν παιδῶν τῆς σχολῆς ταύτης ἡ κοσμητεία θὰ εἰσαγάγῃ ἐν Ἀθήναις τὸ σύστημα τῶν *commissionaire*, θὰ ἰδρῶσιν δὲ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὑπνωτήρια.

Πρόεδρος κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἶναι ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Δραγούμης, ὀρυκτολόγος τοῦ τμήματος τῶν μεταλλείων.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ σωματείου ἀναγράφωμεν ἐκ τῆς Ὄρας τὰ ἐπόμενα:

Τὴν ἑσπέραν τῆς 20/1 νοεμβρίου ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνα τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσῶς» καὶ ἡ ἐπίσημος ἐγκαθίδρυσις τῶν νέων αὐτοῦ ἀρχῶν ἐνώπιον ἱκανοῦ πλήθους. Τῆς συνεδριάσεως προήδρευεν ὁ ἐπίτιμος τοῦ Συλλόγου πρόεδρος κ. Κωνσταντῖνος Παπαβερνίκης, καὶ πρῶτος ὁμήγησε συγχαίρων τῷ Συλλόγῳ ἐπὶ τῇ τῇ ἀποκτήσει ἰδίου αὐτοῦ καταστήματος καὶ τῇ βραβεύσει αὐτοῦ ἐν τῇ παγκοσμίᾳ ἐκθέσει τῶν Παρισίων. Μετὰ τοῦτον ὁ πρόεδρος κ. Θρ. Ἀγγελόπουλος Ἀθάναντος ἀνέγνω τὴν λογδοσίαν τῶν κατὰ τὴν λήξαν διατίαν γενωμένων, ἐν περιληπτικῇ ἐκθέσει ἀνενηχῶν πάσας τὰς ἐργασίας τοῦ Συλλόγου καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διατηρουμένων ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχίαις σχολῶν ἀπόρων παιδῶν. Ἡ ἐν γένει εἰσαφῆτος κατάστασις τοῦ Συλλόγου ἀρίστην ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν τῇ περισταμένη ὁμηγύει, ἰδίως δὲ ἄξια λόγου θεωρήθη ἡ τοῦ ἀναγνωστηρίου ἀριθμοῦτος 100 ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ ἐντόπιὰ τε καὶ ἕξνα καὶ ἡ τῆς βιβλιοθήκης εἰς ἣν κατὰ τὴν λήξαν διατίαν ἐχωρήθησαν 1650 τόμοι. Μετὰ τὸν κ. Ἀγγελοπούλου ὁ νέος τοῦ Συλλόγου πρόεδρος κ. Ἐμμ. Δραγούμης πῦχαρίστηρε τὰ μέλα ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ καὶ ἀνέπτυξε τὰς νέας τοῦ Συλλόγου ἐργασίας, ἐφ' ὧν θὰ ἀσχοληθῇ ἐφέτος, καὶ ἰδίως τὰ κατὰ τὰ δημόσια μαθήματα καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐσπερίδας. Ἐν τέλει ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γενικοῦ γραμματέως τὸ πρόγραμμα τῶν ἐσπερινῶν ἀναγνωσμάτων καὶ τῶν δημοσίων μαθημάτων, ὑπερ διανεμήθη τῶς παρευθεῖται.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ.

Η ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΣΗΜΑΙΑ.—

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικοπολιτικῶν ἐπιστημῶν, γενομένην τὴν 5 ὀκτωβρίου, ὁ κύριος Gefroy ὑπέβαλεν ἐν ὀνόματι τοῦ κ. Schiern, καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Κοπεγχάγης, μελέτην περὶ τῆς ἀρχῆς ὀθωμανικῶν τινῶν παραδόσεων.

Ὁ συγγραφεὺς ἐρευνᾷ πῶς τὸ αἴτιον δι' ὃ οἱ Τούρκοι ἀπέδεξαν τὴν ἡμισέληνον. Ἀξιοσημείωτον ὅτι τὸ ἔμβλημα τοῦτο ἦτο ἤδη γνωστὸν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου Βυζαντίου. Διαιωνισθέντος δὲ τούτου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὤφθησαν τῷ 1453 μετὰ τὴν κατάκτησιν οἱ Τούρκοι ἀφαιρῶντες τὴν ἡμισέληνον, εἰς ὃ πιστεύεται— τοῦλάχιστον ὁ κ. Χάμπερ τοιαύτης ἦτο γνώμη— ὅτι οἱ νικηταὶ ἀπέδεξαν τὸ ἔμβλημα τῶν ἡττηθέντων. Ἄλλ' ὑπάρχουσι τεκμήρια μαρτυροῦντα ὅτι οἱ Τούρκοι εἶχον τὴν ἡμισέληνον ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος. Τὴν ἀρχὴν τοῦ εἰδήμου τούτου ἐξήτησαν νὰ εἰδῶσιν ἐν ἰσλαμικῶς μύθοις, ἀλλὰ πιθανώτερον εἶναι, ὅτι τὸ ἔμβλημα τῆς ἡμισέληνου μετὰ τοῦ ἀστέρου ἦτο οἰκεῖον τῶν ἀλταϊκῆς καὶ σαμανικῆς φυλῆς λαῶν, τῶν Μογγόλων δηλονότι καὶ τῶν Ταρτάρων, εἰς ὧν οἱ Τούρκοι ἐξῆλθον. Οἱ Σίνοι ἀναφέρουσι ὅτι ὁ Τζεκις-χὰν σημαίαν εἶχεν ἑνεκα λευκᾶς οὐράς Ἰππων καὶ τὴν ἡμισέληνον. Κατὰ τὸν Schiern ἡ ἡμισέληνος καὶ ὁ ἀστὴρ εἰσιν ἐν ἀπόσει τῆ ἀρχαίᾳ Ἀσίᾳ τὸ σύμβολον θεότητος, ἣτις φαίνεται, ἦτο ἀντικείμενον μεγίστης λατρείας. Ἡ θεὰ αὕτη ἦτο ὁ θεὸς Μὴν, ἣτοι ἡ Ἄρτεμις, λατρευομένη παρὰ τῆς Ἰνδοπερικῆς φυλῆς.

Ἐν ταῖς χώραις ταύταις καὶ μέχρι τῆς Θράκης ἐλατρεύετο ὁ ἥλιος, προστίθητι ὁ κ. Gefroy, ὡς θεότης, σύζυγον ἔχουσα τὴν σελήνην. Ἡ θεότης αὕτη παρίσταται ἐν τῶς μεταλλείαις ὡς νέος, ἔχων ὀπισθεν τοῦ τραχήλου τὴν ἡμισέληνον, ἢ κάλλιον ὑπὸ τὴν συντετμημένην μορφήν ἡμισέληνου μετ' ἀστέρου.

ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΑ.—

Δι' ἀμερικανικὰς ἐφημερίδας ἀφηγούνται περιεργὸν ἐπεισόδιον, συμβάν ἐν τικῇ τελευταίᾳ ἐκτραγίσει τοῦ σιδηροδρόμου, καθ' ἣν πολλῶν τραυματισθέντων ἐζητήθη ἡ συνδρομὴ ἱατροῦ. Ὡς τοιοῦτος παρουσιάθη ἀγνωστὸς τις, ὅστις ἦν αὐτόκλητος χειρουργός.

Ἀπαθῶς τὰς χεῖρας ἀνακύρας, ζητεῖ ἐν ταῖς διεπαρμέναις ἀποσκευαῖς τὸ πελώριον κιβώτιον αὐ-

τοῦ, τίθησι πρὸ αὐτοῦ τράπεζαν καὶ προσκαλέσας συμβοηθοὺς δύο τῶν παρεστώτων ἤρξατο κόπτων μετὰ δεξιότητος καὶ ἱλιγγιώδους ταχύτητος πλείστους βραχίονας καὶ κνήμας τῶν ἀτυχῶν τραυματιῶν.

Μόλις μετὰ πολλὰς ἐγχειρήσεις καὶ τὰς φωνὰς τῶν δύο τούτων παρεστώτων, οἵτινες ἐγένοντο ἐκπληκτοί, κατενόηθη ὅτι ὁ χειρουργός ἐγένετο μακρινῶς ἐκ τοῦ φόβου, ὃν ἐνέπνευσεν αὐτῷ τὸ δυστύχημα.

ΠΕΡΙΓΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΥΠΟ ΧΑΡΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.—

Κάτοικος τῆς Ρέισερμβέργ ἀφηγῆται ἐν τῶς ἐπομέναις τὴν περιουσίαν τῆς γῆς ὑπὸ χάρτου.

Τὴν 25 μαΐου ἐξέπεμψα τὸν χάρτην διὰ Τεργέστης εἰς Ἰαπωνίαν· ἐκέθεν ἀπηυθύνθη εἰς Καλιφορνίαν, ὅθεν ἐπανῆλθεν εἰς Ρέισερμβέργ. Ἐξέπεμψα τοῦτον ὑπὸ τρεῖς διευθύνεις, τὴν μὲν εἰς Βεδδὸν (ἐν Ἰαπωνίᾳ), τὴν δὲ εἰς Ἄγιον Φραγκίσκον, καὶ τὴν τρίτην εἰς Ρέισερμβέργ. Ὁ χάρτης ἐπετάφη μοι ἕνεκα τῆς ἀποτίσεως τῶν πρὸς οὗς ἀπετίνετο φίλων τὴν 19 Σεπτεμβρίου. Τὴν 32 μαΐου ἐξαπεστάλη ἐκ Τεργέστης, καὶ διὰ Σουέξ καὶ Σίγγαπουρ ἀφίκετο τὴν 14 ἰουλίου εἰς Ἰοκοχάμαν, ὅπου ἐδέησε κατ' ἀνάγκην νὰ βραδύνη ἐπὶ 16 ἡμέρας, ἕνεκα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀμερικανικοῦ ταχυδρομείου κατὰ τὴν προτεραίαν.

Ὁ χάρτης ἐξαπεστάλη τὴν 31 ἰουλίου· τὴν 26 αὐγούστου ἀφίκετο εἰς Ἄγιον Φραγκίσκον προσεγγίσας εἰς τὰς νήσους Σάνδβιχ. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐξεπέμφθη εἰς Νέα Ἰόρκην διὰ τοῦ Βιρηνικοῦ καὶ ἐπανέκαμψε τελευταῖον εἰς Ρέισερμβέργ.

Ἡ περιουσία διήρκεσεν ἄρα ἐπὶ 417 ἡμέρας. Ἐάν τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς διαφόρους βραδύτητας, ἃς ὑπέστη κατ' ἀνάγκην, ἦτοι 5 ἡμέρας ἐν Τεργέστη, 16 ἐν Ἰοκοχάμα, 2 ἐν Νέᾳ Ἰόρκη, τὸ ὅλον 23, εἰσάγει ὅτι ἐντὸς 94 μόνον ἡμερῶν ἐτέλεσε τὴν περιήγησιν αὐτοῦ, ἐπειδὴ δὲ πιθανώτατον ὅτι ἐβράδυνε καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Σουέξ, Σίγγαπουρ καὶ Χόψκ-κούξ, συμπεραίνεται ὅτι δυνατὸν νὰ περαιώσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ κόσμου πράγματι ἐντὸς 80 ἡμερῶν ὡς ὁ Φίλιππος Φόγγ.

Ὁ ὑπεύθυνος Ε. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΥΠΟΙΣ ΒΟΥΤΥΡΑ ΚΑΙ Σ/ΑΣ.